

מדינת ישראל
משרד החינוך

מינהל החינוך הדתי

הפיקוח על הוראת תלמוד ותושבע"פ

ראמ"ה

הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך

מאגר משימות בתורה שבעל-פה לכיתות ג, ד, ה

ועדת ההיגוי

הרב ד"ר יהודה זולדן, יו"ר, מפמ"ר להוראת תלמוד ותושבע"פ
 הרב דוד עצמון, מפקח ארצי להוראת תלמוד ותושבע"פ
 הרב אברהם מלכיאל, מומחה תחום הוראת תלמוד ותושבע"פ
 ד"ר אברהם שרייבר, מכללת ליפשיץ, ירושלים
 הרב יהודה פויסט, מורה לתושבע"פ, ביי"ס טלמון
 גב' יעל נדלר, רכזת עברית חמ"ד
 גב' אורה קפלון, מדריכת תושבע"פ בחמ"ד

הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך, 'ראמ"ה'

ד"ר חני שלטון, מנהלת תחום הערכה מעצבת
 גב' אורנה שר-אבי, מנהלת גף מאגרי משימות

צוות פיתוח המאגר

הרב רפאל זיקרי, יו"ר צוות כתיבה, ר"מ בישיבת ההסדר בקרני שומרון, רב ביי"ס 'אוהל שרה' ראש העין
 גב' ציפורה נווה, חברת צוות כתיבה, מורה לתנ"ך ולתושבע"פ
 גב' ענת דרוך שמש, פסיכומטריקה וכתיבה, המרכז לטכנולוגיה חינוכית ("מטח")
 גב' ראקל סיטמן, ריכוז, כתיבה, המרכז לטכנולוגיה חינוכית ("מטח")
 גב' גילה בטורי, פסיכומטריקה, המרכז לטכנולוגיה חינוכית ("מטח")
 גב' תהילה גרינוולד, ניהול, המרכז לטכנולוגיה חינוכית ("מטח")

עריכה לשונית, עיצוב, הפקה וזכויות יוצרים

גב' מיכל אילון, עורכת לשון, המרכז לטכנולוגיה חינוכית ("מטח")
 גב' רהאדה ערפאת, עיצוב וגרפיקה, המרכז לטכנולוגיה חינוכית ("מטח")
 גב' ראקל סיטמן, הפקה, המרכז לטכנולוגיה חינוכית ("מטח")
 מר איל אילת, מאייר

זכויות יוצרים לאייקונים במדריך למורה

פאזל: naihei/shutterstock.com
 דפי משימה: Gazlast/shutterstock.com

שעון: Kittichai/shutterstock.com
 מחשב-ספר: Black Jack/shutterstock.com

לכבוד המורים והמורות
המלמדים והמלמדות
דינים, משנה וגמרא
בכיתות ג-ה

שלום וברכה,

מאגר המשימות בדינים, משנה וגמרא

לכיתות ג-ה

בחוברת זו מובא מאגר משימות בתורה שבעל-פה – דינים, משנה וגמרא לכיתות ג-ה. מאגר המשימות הוא חומר לימודי המתווסף ללמידה הרגילה ולדרכי ההיבחנות הרגילות בכיתה. המטרה היא להציע לתלמידים ולתלמידות הוראה בסגנון אחר ודרכי הערכה אחרות. כמו כן לתת לתלמידים ולתלמידות הזדמנות לבטא את הידע שהם רכשו במהלך הלמידה בכיתה באופן יצירתי ובדרך משל עצמם. העשייה היא אישית וגם קבוצתית. כל אדם מתקשר למה שהוא יצר בעצמו ובכוחותיו, וכך גם תלמידים בגיל בית הספר היסודי.

על הפסוק: 'הַבִּיאֲנִי הַמֶּלֶךְ הַדָּרִי' (שיר השירים א, ד) נאמר במדרש:

יכשם שיש לו לקדוש ברוך הוא חדרי חדרים בתורתו, כך יש להן לתלמידי חכמים לכל אחד ואחד חדרי חדרים בתורתו.

תלמידינו הם רק בתחילת דרכם בלימוד תורה שבכתב ותורה שבעל-פה, ונדרש עמל רב כדי להיקרא תלמיד חכם, אך בגיל הזה מניחים את אבני היסוד לחדר ולחדרי החדרים של כל אחד ואחת. המשימות האלה מאפשרות ללמוד, להעמיק ולהפנים את תוכני התורה שבעל-פה מזוויות אחרות, וכך להתחבר טוב יותר לתכנים הללו ולרכוש עוד כלים ומיומנויות ללמידה אישית ועצמית.

אנו מתפללים ומקווים שביצוע המשימות הללו אכן יגשים את המטרות שֶׁלִשְׁמֵן הן נוצרו ונכתבו.

אנו מבקשים להודות מעומק הלב לחברי ועדת ההיגוי שבה השתתפו חברים וחברות מראמ"ה (הרשות הארצית למדידה והערכה) ומצוות ההדרכה והפיקוח של תורה שבעל-פה בחמ"ד, וכמובן לכותבים ולכותבות של המשימות. זו היא קבוצה גדולה של חברים וחברות שעמלו במשך זמן רב בעבודה משותפת, בכתובה וביצירה, במחשבות ובלבטים עד שהגיעו לתוצר המוגמר שלפנינו.

שוב, תודה גדולה!!

בברכה רבה והצלחה גדולה,

הרב יהודה זולדן

מפמ"ר להוראת תלמוד ותושבע"פ

מבוא

משימות הביצוע שבמאגר זה מאפשרות למורים להעריך את הישגי התלמידים על סמך תכנית הלימודים בדרך שונה ממבחן סטנדרטי. המשימות האלה הן ברובן משימות פתוחות, מורכבות, מאתגרות ולעתים גם מתמשכות. באמצעותן התלמידים יכולים לפתח תוצרים המעידים על הבנה מעמיקה, על ניתוח תכנים, וכמו כן על פרשנות והתבוננות בנושאים מתכנית הלימודים מנקודות מבט שונות.

המשימות מזמנות עבודה בצוות ומעודדות את העמקת ההבנה באמצעות דיון קבוצתי, הערכה עצמית ומהלכים רפלקטיביים שאינם מתאפשרים במבחן שגרתי קצר.

מאגר המשימות בתורה שבעל-פה הוא נדבך נוסף של חומרי למידה המיועדים למורים כדי שיוכלו להעריך את התלמידים בדרך שיש בצדה גם למידה מאתגרת, מקדמת ומעניינת. המשימות מאפשרות לבחון סוגיות אקטואליות מעולמם של התלמידים בנוגע להלכות ולמשניות הנלמדות בכיתה תוך הפנמה בעלת משמעות ברובד המוסרי – מחשבתי.

מאגר המשימות בתושב"ע הוא תוצאה של שיתוף פעולה בין הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך (ראמ"ה) ובין מינהל החינוך הדתי, הפיקוח על הוראת תלמוד ותושבע"פ במשרד החינוך. צוות כתיבה פיתח את המשימות בסיועה של ועדת היגוי מקצועית בראשותו של הרב יהודה זולדן, מפמ"ר להוראת תלמוד ותושבע"פ.

תכולת המאגר

במאגר המשימות במקצוע תורה שבעל-פה יש שתיים-עשרה משימות הערכה. המשימות עומדות לרשות המורים המלמדים את המקצוע בכיתות ג-ה.

המשימות במאגר משקפות את תכנית הלימודים החדשה בכל אחת משכבות הגיל. בטבלה שלפניכם כתובות המשימות. אלה שבצבע שחור שחור כבר התפרסמו והן עומדות לרשות המורים. אלה שבצבע באפור עדיין בשלבי פיתוח, ויפורסמו בהמשך.

כיתה ג	משימת סימני הסדר הלכה	משימת צדקה הלכה	משימת כשרות הלכה	משימת ביכורים משנה
כיתה ד	משימת סוכה משנה	משימת אוצרות השבת הלכה	משימת תענית הלכה	משימת קריאת שמע משנה
כיתה ה	משימת ראש השנה משנה	משימת ברכות הלכה	משימת בין אדם הלכה	משימת גמרא גמרא

מבנה המשימות במאגר דומה: כל משימה מורכבת משני חלקים. החלק הראשון הוא 'מדריך למורה' ובו מפורטים העניינים האלה: ידע קודם הנדרש לביצוע המשימה, יעדי המשימה, התנאים לביצוע המשימה, החומרים לביצוע המשימה, התוצר המצופה מהתלמיד, המחווון (המחוון הוא אנליטי, ומפורטים בו הקריטריונים להערכה), ונספחים. החלק השני הוא 'המשימה לתלמידים' ובה הוראות לכל שלב, דפי עזר ונספחים רלוונטיים.

לסיכום, מאגר המשימות הוא עוד נדבך של החומרים המוצעים למורים המלמדים את המקצוע תורה שבעל-פה. מורים שישתמשו במאגר המשימות בעילות, יוכלו להעריך את תהליך הלמידה של תלמידיהם באופן העולה בקנה אחד עם תהליך ההוראה שלהם, יזמנו לתלמידיהם הערכה שיש בצדה גם למידה מאתגרת, מקדמת ומעניינת, ויעשירו את התפתחותם המקצועית שלהם עצמם.

היעדים במאגר המשימות מושתתים על תכנית הלימודים, על המיומנויות וההישגים הנדרשים מהתלמידים במקצוע תורה שבעל-פה, בכל אחת משכבות הגיל. היעדים מפורטים בטבלה שלפניכם.

יעדי המשימות לפי ההישגים הנדרשים בתושבע"פ				
כיתה ג				
מסכת ביכורים (משנה) המשימה בפיתוח	כשרות (הלכה) המשימה בפיתוח	צדקה (הלכה)	סימני הסדר (הלכה)	משימות הישגים נדרשים
			התמצאות בהגדה באמצעות מיקום הסימניות של סימני הסדר בתוך ההגדה.	התמצאות במבנה טקסט הלכתי
הבנה של משניות ביכורים ; הבנה של מהלך טכס הביכורים.	הבנה של אופן קיום הלכות כשרות ; התאמה בין אריות המזון לתוויות הכשרות ; התאמה בין מאכלים להלכות הכשרות ; סיווג מאכלים לתפריטים כשרים והכנת תעודות כשרות לתפריטים.	הבנה של אופן הקיום של מצוות צדקה. קישור בין הלכות צדקה לבין סיפורי מקרה.	הבנה של הדרך שלפיה מקיימים את מצוות סימני הסדר, לפי ההלכה ולפי המנהגים המשפחתיים.	הבנה ופרשנות (ברשימת ההישגים מכונה פרשנות והיסק)
		הצעה לרעיון של פעילות צדקה (גמילות חסדים) בבית הספר בזיקה להלכות צדקה.		ערכים ורלוונטיות
ארגון מידע על דמות בכרזה : תיאור הדמות, המחשה של תפקיד הדמות בטקס בעזרת ציור.		הבעה בכתב וארגון מידע : תיאור הרעיון לפעילות צדקה והכנת תוצר להצגתו לפני הכיתה ; הבעה בעל-פה : הצגת הרעיון לפעילות צדקה לפני הכיתה.	הבעה בכתב : הצגת המידע על סימני הסדר בדף המידע ובסימניות ; הבעה בעל-פה : הצגת המידע על סימני הסדר בעל-פה.	מיומנויות כלליות

יעדי המשימות לפי הישגים הנדרשים בתושבע"פ				
כיתה ד				
קריאת שמע (הלכה) המשימה בפיתוח	תענית (משנה)	סוכה (משנה)	אוצרות השבת (הלכה)	משימות הישגים נדרשים
הגיייה מדויקת של קריאת התפילה שמע ישראל! איתור וגילוי טעויות בקריאה ובהגיייה של פרשיות שמע.				אוצר מילים, קריאה והיגוי
	התמצאות במשנה, במסכת תענית, פרק ג' משנה ח'.	ארגון משנה, מסכת סוכה לפי כללי כאמד"ט.	התמצאות בקצו"ע ¹ .	מבנה
הבנה של אופן קיום אמירת 'קריאת שמע' לפי ההלכה, תוך כדי הדגשת הדיוק בקריאה.	הבנת הסיפור ורצף האירועים במשנה. הבנת הנסיבות שבהן רשאי כל אדם לנסות לשנות את המציאות באמצעות תפילה.	ניסוח בעיות ופתרונות בסוגיות הנוגעות לבניית סוכה והישיבה בה.	הבחנה בין מצוות השבת ובין מנהגי השבת.	הבנה ופרשנות (ברשימת ההישגים מכונה פרשנות והיסק)
	כתיבת סיפור מקרה המדגים את הרעיון של תפילה בציבור.	כתיבת רפלקציה אישית על המשימה.	קישור מושגים והלכות שבת לקיום השבת על ידי התלמיד ומשפחתו.	ערכים ורלוונטיות
מתן משוב.	הבעה בכתב: כתיבת סיפור על מקרה של תפילה בציבור. הבעה בעל-פה: דיון בנושא 'כוחה ומקומה של התפילה בשינוי המציאות'.	הבעה בכתב: ניסוח בעיות ופתרונות מסוגים שונים.	הבעה בכתב: ארגון המידע בדף המוצג. הבעה בעל-פה: הצגת המידע מדף המידע בזמן התערוכה.	מיומנויות כלליות

¹ קיצור שולחן ערוך מקור חיים של הרב חיים דוד הלוי או של הרב שלמה גאנצפריד

יעדי המשימות לפי ההישגים הנדרשים בתושבע"פ				
כיתה ה'				
משימות הישגים נדרשים	ברכות (הלכה)	ראש השנה (משנה) המשימה בפיתוח	גמרא	בין אדם לחברו (הלכה) המשימה בפיתוח
יסודות התורה שבעל-פה			הבחנה בין חכמי המשנה ובין חכמי הגמרא.	
מושגי תוכן			הבנה ופירוש מושגים.	
אוצר מילים, קריאה והיגוי			הבנה ופירוש של מילים. שימוש במילון ארמי-עברי.	
מבנה	התמצאות בטקסט הלכתי: פרקים העוסקים בהלכות ברכות מתוך קצשו"ע.	התמצאות במשנה במסכת ראש השנה. התמצאות במחזור התפילה של ראש השנה. התמצאות בתנ"ך.	הבנה של מבנה דף גמרא. התמצאות בגמרא במסכת ברכות.	התמצאות במבנה של טקסט הלכתי: פרקים שעוסקים בהלכות בין אדם לחברו בקצשו"ע.
הבנה ופרשנות (ברשימת ההישגים מכונה פרשנות והיסק)	כתיבת שאלות ותשובות לפי הלכות ברכות מתוך קצשו"ע.	גילוי המבנה של תפילת מוסף ראש השנה באמצעות הבנת החוקיות והקשרים בין המשנה ומחזור התפילה. ניתוח מחלוקות במסכת ראש השנה. הבנת המשמעות הכוללת של פסוקים בתפילת מוסף ראש השנה.		כתיבת שאלות ותשובות לחידון לפי ההלכות שבין אדם לחברו.
ערכים ורלוונטיות	עבודת צוות – בדיקה משותפת של השאלות והתשובות.	כתיבת רפלקציה אישית על המשימה ועל תרומתה לחוויה של התלמיד הנוגעת לתפילת ראש השנה.	כתיבת סיכום רפלקטיבי על המשימה.	כתיבת סיפור מקרה הקשור לאחת ההלכות שבין אדם לחברו; כתיבת סעיפים לאמנה חברתית כיתתית. עבודת צוות – כתיבת השאלות והתשובות לחידון וחיבור הסעיפים באמנה החברתית.
מיומנות כללית	הבעה בכתב: שאילת שאלות וניסוח תשובות. ארגון מידע בכרטיסי משחק.	הבעה בכתב: ארגון המידע בטבלה.	הבעה בכתב: ארגון המידע במחברת.	הבעה בכתב – שאילת שאלות וניסוח תשובות לפי הלכות שבין אדם לחברו ותיאור מקרה בנושא התנהגות בין אדם לחברו.